

התקשרות

קונטרס שבועי לאנשי חסידי חב"ד להזיק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק הלוי מליובאוויטש
זצוקלה"ה נב"מ ז"ע

שיחות • אגרות • מניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • נציצות • זמנים

תשסט

ערב שבת קודש
פרשת שמני
כ"ג בניסן ה'תשס"ט
שנת הקהל

יוצא לאור על ידי
מכון ליובאוויטש שעל ידי
צעירי אגודת חב"ד בארה"ק ת"ו – המרכז

קדילה ובית הכנסת, לעשות התועדות, לרבי דברי תורה, לאמור לחיים, לחיים ולברכה, לברך איש את רעהו בכל הברכות הטובות, ולקבל יחד החלטות טובות בענייני תורה ומצוות, ומתוך שמחה וטוב לבב, התועדות של שמחה, וכפסידין הרמ"א יטוב לב משתה תמיד.¹⁶⁷

יבואי לקשר את התועדות והשיעוריותה ברבים (כימי החול) גם עם נתינת הצדקה, שיש לה סגולה מיוחדת, שאדולה צדקה שמקרכת את האולה.¹⁶⁸

* צוואת ר' יהודה החסיד שלא ליטול ציפורנים באשחודש.¹⁶⁹
* מי שטרם כירך את 'זכרת האילנות', יודו לזכרת היום.¹⁷⁰

שיר-שליח, הושיענו, כרכי נפשי, קדיש יום. הוצאת ס"ת. קוראים לארבעה עולים בפרשת התמיד וקרבות שבת וראש-חודש בפרשת פינחס, חצי קדיש. הגבהה וגלילה, אשרי, ובא לציון (הש"ן אינו מסיימו בקול רם). יהללו, הכנסת ספר-תורה. הליצת תפילין דרש"י. הנחת תפילין דרבננים. אמירת ג' פרושות דקריאת-שמע, ופרשות קדש' והיה כי יבואך. שש זכויות. חליצתן. אמירת איזה מזמור (עכ"פ הש"ן מסיימו בקול), קדיש. תפילת מוסף.

* יב"ר נכון ביותר, שנכל ראש-חודש (מדי חודש בחדשו) יתאספו יהודים יחד בכל מקום ומקום, בכל

דברים ספר הרבי באופן כזה כדי שחסידי יאמרו זאת, ובפרט כאן שלא ידוע כלל על מנהג כזה בעבר בין חסידים]. כן הובא בה שהמבדך בעצמו לא יענה אמן אחר ברכת הש"ן לפני התחלת החלל (עי"פ שרי"ע אדמו"ר הזקן סי' נט סו"ס ז'), עי"ש. אמנם במראות-קודש מקריאת המילה מכמה שנים ברו שיהיה היה בעצמו וממתין לענות אמן על ברכת הקורא לפני התחלת הקריאה (וזה כדעת הגהות יש נחלקי שהבא תברכי'וסי' סו"ס רצה, וכ"כ העולם שבת סי' רע - ראה הערת בה בשו"ת יחוד-דעת ח"ו סי' כה, ובמילואים לסדר רבנו הזקן עם ציונים והערות ע"מ תשל ציון גם לקודש השולחן סי' לו בבדה"ש סי' ק. ובגוש רב. והסביר לכאורה הוא, כיוון שבעינינו זו הוא אמת את ברכת-שלח לא"כ גם שכמה אנשים עושים קידוש, ושמע אחד מהם את חבירו שטים את הברכה לפני שתייטלי, יענה אמן. גם הרב אליהו שיהי' לומא מסר בשם אביו הרב יעקב ז"ל שבמצבים כיו"ב בבית רבית ברוסטרוב בשנתו נהגו בני-הבית לענות אמן וע"ע.

לזכות
אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעני' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ג בניסן ה'תשס"ח – ל' בניסן ה'תשס"ח

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
א	כ"ג בניסן	הל טוען ונשבע פרק ד-ט.	הל עדות. פרק כב.	מ"ע רמב.
ב	כ"ד בניסן	פרק י"ג.	הל ממרים... בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע רמב.
ג	כ"ה בניסן	פרק י"ד.	פרק ב.	מ"ע רמב.
ד	כ"ו בניסן	פרק טו. הל נחלות. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ג.	מ"ע רמב. רמח.
ה	כ"ז בניסן	אל. פרק א-ב.	פרק ג.	מ"ע רמב.
ו	כ"ח בניסן	פרק י"ה.	פרק ד.	מ"ע רמב.
ז	כ"ט בניסן	פרק ט"ז.	פרק ה.	מ"ע רמב.
ח	ל' בניסן	פרק ט"ח.	פרק ו.	מ"ע רמב.
ט	י"א בניסן	פרק ט"ט.	פרק ז.	מ"ע רמב.
י	י"ב בניסן	פרק י.	פרק ח.	מ"ע רמב.
יא	י"ג בניסן	פרק י"א.	פרק ט.	מ"ע רמב.
יב	י"ד בניסן	פרק י"ב.	פרק י.	מ"ע רמב.
יג	י"ה בניסן	פרק י"ג.	פרק י"א.	מ"ע רמב.
יד	י"ו בניסן	פרק י"ד.	פרק י"ב.	מ"ע רמב.
טו	י"ז בניסן	פרק י"ה.	פרק י"ג.	מ"ע רמב.
טז	י"ח בניסן	פרק י"ו.	פרק י"ד.	מ"ע רמב.
יז	י"ט בניסן	פרק י"ז.	פרק י"ה.	מ"ע רמב.
יח	כ"א בניסן	פרק י"ח.	פרק י"ו.	מ"ע רמב.
יט	כ"ב בניסן	פרק י"ט.	פרק י"ז.	מ"ע רמב.
כ	כ"ג בניסן	פרק כ.	פרק י"ח.	מ"ע רמב.
כא	כ"ד בניסן	פרק כ"א.	פרק י"ט.	מ"ע רמב.
כב	כ"ה בניסן	פרק כ"ב.	פרק כ.	מ"ע רמב.
כג	כ"ו בניסן	פרק כ"ג.	פרק כ"א.	מ"ע רמב.
כד	כ"ז בניסן	פרק כ"ד.	פרק כ"ב.	מ"ע רמב.
כה	כ"ח בניסן	פרק כ"ה.	פרק כ"ג.	מ"ע רמב.
כו	כ"ט בניסן	פרק כ"ו.	פרק כ"ד.	מ"ע רמב.
כז	ל' בניסן	פרק כ"ז.	פרק כ"ה.	מ"ע רמב.
כח	י"א בניסן	פרק כ"ח.	פרק כ"ו.	מ"ע רמב.
כט	י"ב בניסן	פרק כ"ט.	פרק כ"ז.	מ"ע רמב.
ל	י"ג בניסן	פרק ל.	פרק כ"ח.	מ"ע רמב.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחרות***	זמן ציצית ותפילין	זיאת חמה	סוף זמן ק"ש	הצאת הלילה	מנחה גדולה	שקיעת חממה***	צאת המכבים
א/י, כ"א בניסן	4:01	4:54	5:17	9:23	12:41	1:13	7:11.2	7:36
ב/י, כ"ב בניסן	3:59	4:53	5:16	9:22	12:40	1:13	7:11.9	7:37
ג/י, כ"ג בניסן	3:58	4:51	5:15	9:22	12:40	1:13	7:12.6	7:37
ד/י, כ"ד בניסן	3:56	4:50	5:13	9:21	12:40	1:13	7:13.3	7:38
ה/י, כ"ה בניסן	3:55	4:49	5:12	9:20	12:40	1:13	7:14.0	7:39
ו/י, כ"ו בניסן	3:53	4:47	5:11	9:20	12:39	1:12	7:14.7	7:40
ז/י, כ"ז בניסן	3:52	4:46	5:10	9:19	12:39	1:12	7:15.4	7:40
ח/י, כ"ח בניסן	3:50	4:45	5:08	9:19	12:39	1:12	7:16.1	7:41

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור הדרום והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחרות בתבנית קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, ראו להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדו"הי בסידורו (סדר הכנסת שבת) מביא בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה יבכרו אדו"ה מונטליי (לפון אדו"הי עם. שער הנלוו במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים	תל-אביב		חיפה	באר-שבע	
		צה"ש	דה"ש		צה"ש	דה"ש
שמיני	6:34	7:48	6:49	7:50	6:41	7:51
תולע-מצורע	6:39	7:54	6:54	7:56	6:46	7:56

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגדה: יוסף-יצחק אוליצר
 מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באר"ק ת"ו - המרכז
 כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915 ס"ל 03-9607588 פקס: 03-9606169
 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il
 אינטרנט: 0793-7474

(כבר) כוסות פסח), ונוגע לשמחה, אפילו שמחה חזק, וכן בסתם התועעות חסידית, אפשר לומר לא יותר מאשר ג' פעמים 'לחיים', ושהו יהיה רק על כוסיות קטנות, באופן שכל ג' הפעמים יחד יכללו לא יותר מאשר 'רוב רביעית מצומצם'. כל זה בקשר לאלה שקודם גיל אויבכים (וכפרט לבחורים שהם עדיין קודם הנישואין, שבקשר אליהם יש טעמים נוספים מדוע עליהם להימנע משתיית 'משקה'), וגם אלו שלאחר ארבעים, שאז 'משתי מעליא', עליהם למעט בזה, וצריכה להיות אצלם השתייה מיניה של תורה, שהיא פנימיות התורה.

הן בחול, הן בשבת והן ביום-טוב, וכן בנוגע לכל המקומות. רק בנוגע ליום אחד בשנה - פורים" - אינו רוצה להתערב...
 במקום אחר"י, נדפסו שתי תשובות בעניין: בעניין 'הדיתה' שנטען כאילו למשפיע מותר לשתות יותר מכפי 'הגודה':

מפיתוי יוצר, כמובן, ובמילא - אין העצה לשמוע לפיתוי (שעל-דירי-זה יתגבר עוד יותר, ובמכל-שכן שלא יניח להתנועע באיזה פיתוי אחד, או גם בלא פיתוי), אלא הפכו.
 ובמנעה נוסף בעניין זה (הלשון אינו מדויק):
נבלתי לשמוע, ובאנעה - גרוע מבהרטהא.
 כמנחה אין אומרים 'צדקתן'.
 קוראים פרק ראשון ממסכת אבות"י.

10) שבת קטבא.
 11) ראה ע"ז בהרחבה במדור 'יצוצי רמי' בהתקשרות, גילון תק"ב.
 12) יתורה לנישואין מוויקט-זולק, כפרת"ד, ל"ג בעומר תשס"ב, עמ' 52.
 13) ראה בהתקשרות גיליון רעה עמ' 17 אודות הלוקי-פסקים שבמקראי-אבות, שמסר ע"ז הרב גרונ' ע"י שחרה הרב שלא לאומרם עם שמת' ה' כמות-שש, על אי שכן דפס בפרקי אבות שבסידור, וכן גילגיל הכל כן גילגיל לומר את שם ה' בהצטרפותו "כי כל שאר..." שבסוף הברייתא דמשה הקטורה, ובמדרמה שם באמירת הגש"פ בשבת התולד. וראה דיון (וסתירה-לכאורה) בזה בהתקשרות, גיליונות תשכ"ב ותשכ"ג, יצ"ע.

בנושא אחר: יצ"ע מ"ט גילגיל אצלנו (כ"כ עם באוצר' עמ' רמד, וכן נהג הרב) קדיש דבנן אח"כ (ועד"כ אחר אמית הגש"פ בעבת-הגדל, וקדיש-יתום אחר פסקי הנשיאים

אמרת פרקי-אבות (כלשון אדמו"ר בסידורו) באה בהמשך לתפילת מנחה, שענינה אינו לימוד, וכלשון הירוד "אני מהפיל לדעת זה התינוק", ולכן גם היא אינה בגדר לימוד כל-כך. אך כדאי ונכון ביותר שכל אחד ואחד יקבל על עצמו, שנספך לאמירת פרקי-אבות בכל שבת משבתות הקיץ, ויסוף וילמד בעיני משנה אחת (לכל הפחות) עם הפירושים דמרפשי המשנה, כל אחד לפי ערכו".

יום שישי
 לו בניסן, א' דראש-הודש אי"ז

ורבים ממנהיגי ערב ראש-חודש וראש-חודש ומקורותיהם, רוכזו בגיליונות קודמים.
 כליל ראש-חודש אין מפסיקים להכריז 'עלה ויבוא' לפני שמונה-עשרה דיבור, אבל טופחים על השולחן וכדומה כדי להזכיר זאת לציבור. שחרית: 'עלה ויבוא'. חצי-הלל. קדיש התקבל.

[ראה במכתב הרב הדפס סוף התהלים: "ובמס"כ הלבוש סי' קל"ב, אשר עולם צדיקים לומר קדיש לאחר שאמרו פסוקים" - עמ"פ גרין היה לדחות לאחרים את הקדיש שארית התהלים, כמתנה בקדיש שארית שיר על יום ג' ודוד אורי וכו', ובפרט שש"ע אדמו"ר סי"ח נד נפסק שאדמת ד' תניה נוספה כאן כדי לומר את הקדיש.
 14) ספר-השיחות תש"א ח"ב עמ' 596, 664. הובא בשערי המועדים' ספירת-העומר, סי' לו. וראה גם 'תורת-מנחם - התנועותיות' חשי"א ח"ב סי"ע 62, ש"ק אדמו"ר מתיידיע

אמר לבי ללמד או לומר פרקי-אבות בש"ס ויולא (וכראה רק בגלל המפשים, כי יש כמה שנינים בנוסח אדמו"ר בפרקי אבות שבסידור מהנוסחאות האחרים, ויחייב אדם לומר בלשון רבי" - לקוטי-שיחות, תר"ן, עמ' 301, ועד"כ בשער הכלל פ"ל סי'. ובמדרשנו שלא מצאנו לע"ע נתקן ב'ביבוארים' לפרקי אבות"י, אבל לא בארית"י, וכן מסופר ב'דרשמות' חובתו קמג עמ' 10, שחרה כן כ"ק אדמו"ר מתיידיע' לאדמו"ר מתיידיע. ושם בחובתו ה' עמ' 28 מסופר שאדמו"ר מתיידיע היה לומר פרקי-אבות בשבתות הקיץ - לפעמים ב' יג' משניות בכל שבת, ולכן נמשך אצלו לימוד זה כל הקיץ (ראה אוצר' עמ' רמה. ועיי"ש בנושא זה ממקורות נוספים, וכן תינוח מסויים בין זה לזה) אמר שחברת קמג עמ' 20 שבכלל 'למדו פרק' כל שבתות הקיץ"י.

15) ידוע מה שסיפר הרב (שיחתו קודש תשמ"א ח"ד סי"ע 322, בלתי מנחה) שחסידים הנוגו 'אריינאפן', ולומר את התורה בעצמם בחשאי" ולמרות שאין לראות בזה הוראה, הרי כ"כ

להכיר שההיות הגשמית תלויה בעבודה הרוחנית

כיצד פירש שונא-ישראל מהו חסיד? • אם אחד מאיברי הגוף יחסר את המשכת המצוות הנעשים על-ידו, כיצד יחיה האיבר לעתיד? • בכוח עבודת האתכפיא בזמן הגלות לגלות את היותו האמיתית של הגוף - מהרוחניות • "יש להלקות את הסוס" ... עד שגם נפש הבהמית תרגיש שהעולם הזה אינו תכלית לעצמו, אלא הכנה לימות המשיח • משוחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. העניין שנתבאר במאמר, שהחידושי דמותו תורה הוא המשכת אלקות גם בגשמיות העולם - מקורו במאמרו של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, ומוסיף שם:¹
"הכוונה היא שגם בעולם העשייה יהיה כלים לאלקות... שכן יהיה לעתיד שהגוף יהיה מאלקות, והיינו שהיה גנתנת צדקה עכשיו יהיה לעתיד בבחינת חסד דרועא מינא... כן יהיה לעתיד שהיה הגשמי יהיה כלי לאלקות וזה יהיה חיותה בו, וכן כל איברי דמ"ח פקודין וזה איברין דמלכא בו, שעל-ידי קיום המצוות עכשיו יהיה לעתיד הגוף כלי לאלקות ויהיה מאלקות בו".²
כלומר: לעתיד לבוא יהיה אלקות בגילוי גם בעולם הזה, שיהיה ניכר בגילוי בגוף הגשמי

(1) ד"ה יהיה ביחס השמיני תשי"ג, שקדם לשיחה זו.
(2) ד"ה יהיה ביחס השמיני תרע"ח (סה"מ תרע"ח ע' רסט ואל"ף).
(3) שם ע' רעט.
(4) מכות כג, ע"ב.
(5) ראה חז"א רכב, א. הובא בתו"א חיי שרה טז, רע"א. ובכ"מ.

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת-קודש פרשת שמעני
כ"ד בניסן
השכם בבוקר - אמירת התילים בציבור. אחר-כך לומדים כשעה מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר-כך - התפילה.
הפסחה: "יוסף עור דוד... וילך כל העם איש לביתו" (שמואל ב ו'א-ט)¹.
המולד: ליל שבת, שעה 7:07 ושני חלקים.
הש"ץ: נוטל בידו את ספר-התורה ומחזיקו בשעת ברכת החודש.²
מברכים השבת-קודש: "ראש-חודש אי"ר ביום השישי וכיום השבת-קודש".
איך אומרים 'אב הרחמים'.
לאמירת 'אשרי' - מוסר את ספר-התורה לאחד להחזיקו בישיבה, והציבור רשאי לשבת, וב'הלל' נוטלו שוב בידו (וכן נהג הרבי שנטל את הספר בעצמו, ואמר 'הלל'").

(1) ספר-המנהגים, עמ' 30.
(2) שם, עמ' 33.
(3) אינו חייב להיות ש"ץ דשרית או דמוס, כיום הש"ץ לעניין זה (בבית חינו אמר זאת הובא בתפילת-קורא הרה"ח ר' יוחנן גורדון ע"ה, ואחריו התעל-קורא הרה"ח ר' מרדכי שטרנעמאן ע"ה - 'למען יעו... בניסן יולדו עמ' 137').
(4) ורק אם קשה לו להחזיקו משריזמן, יתן לאחר להחזיקו (המקורות נשמנו בבידורי' בנמש שנתפס בהתקשרות' גיליון תצ"ע עמ' 17, עיי"ש).
(5) שמו של החודש נכתב בשני יודי"ן - אי"ר, דורקא. ובפרט על-פי המבואר, שאי"ר הוא "חודש שנוטרו בו זיוונת עולם", הוא ראשי תיבות סוד המרכבת שלמה - אברהם, יצחק, יעקב, רחל (נחמת-שבעה ס"ו). מאורי-אור לעינים - א"ל"ס כרך טו עמ' קל.
(6) כשרה"ג התפלל בע"ל לפני העמיה, היה בדרך כלל נשאר עמ' רנו ורסד. 'ימי מלך' ח"ג עמ' 954.

התועודות בבית הכנסת:³
מי שלא הספיק לקיים המנהג לשתות 'ארבע כוסות' באחורין-של-פסח או באר"ק כשיביי-של-פסח, ישלים זאת בהתועודות שבת זו, מתוך שמחה וטוב לבב.⁴
ה'גזירה' על 'משקה'

בהתועודות שבת-קודש פרשת שמעני תשכ"ג, בקשר לפסוק "ויו שר אל תשת", השמיע הרבי שיחה בקשר להגבלות על שתיית 'משקה'. בין השאר אמר שלא יעשו עליו 'קידוש', וגם כשעושים קידוש על יין - שישתו רק 'דוב כוס', ולא את כולה לעמוד (אחריו אמירת התפילה ע"י הבימה, וכשתגיע ל'הלל' היה נוטל את ספר-התורה ומברין 'הלל' (לקט הליכות ומנהג ש"ק עמ' 42). אבל בימות החול חזר הרבי לפני העמוד כדי לומר 'אשרי' ו'בא-לענין' וקידוש תתקבל, ואחרים אמרו 'הלל' (הרה"ח ר' יוסף-יצחק שיהי אופן, כנראה אין הקפדה מי אמר זאת - ראה 'התקשרות' גיליון רבי עמ' 18,17, לקט מנהגי ביה"כ תכ"ד עמ' 169. שבו כתבו **התמנניה** אומר 'הלל' ורובי מחק זאת, ובנוסף - במוסף ציין "זו לפני המנהג, ובמנהג הוצר"ל לא זורו הדיוק").
(7) היום יי"ם, ל' ניסן.
(8) זמרת מנחם - התועודות: (טו) תשס"ו ח"ב עמ' 256, (טז) תש"ל ח"ב עמ' 354. שוחת-קודש תשכ"ז ח"ב עמ' 97.
(9) תוכן העניין בקצרה - ע"פ שוחת-קודש עמ' 282. ראה במהרז' ניצוצי רבי' בהתקשרות' גיליונות יא-יב שלקט מקורות רבים בנושא זה. מוסר: סד"ש: תרפ"ב עמ' 28 ושי"נ תרצ"א עמ' 184. לקוטי-שיחות כרך לא עמ' 180. אי"ק, לפי הכתיבה: ז עמ' נה. טו עמ' נב. כא עמ' נפ. כב עמ' קי. שנט.
'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"א עמ' רסו. שוחת-קודש: תשכ"ז עמ' 132. ש"ח עמ' 169. זמרת מנחם - התועודות: תשמ"ה ח"ב עמ' 741. תשי"ג ח"ב עמ' 372. 'המלך במסיבוי ח"א עמ' רנו ורסד. 'ימי מלך' ח"ג עמ' 954.

הערות ללוח פורים ולקריאת התורה

מצורפות בזה הערות קצרות לכמה עניינים בגיליונות האחרונים:
 (א) בגיליון פורים נכתב שהשוכה י' על הניסים י'אמר בסוף שמונה עשרה ... י'הרמן ... ניסים ונפלאות...'
 ולכאורה, על-פי מה שכתב בסידור אדמו"ר הזקן¹ צריך לומר "ניסים" בלבד.
 כמובן כדאי להוסיף את הנהגת הרבי למשמש בתפילין של ראש בקריאת המילה באמירת המילה "ויקרא"
 וכמאמר ר"ל "ויקרא - אלו תפילין"², וכך כתבו הפוסקים (במובא בנטעי גבריאל פנ"א ס"ד ובפסקי תשובות סי'
 תר"צ אות ו').

שם נכתב בפשטות, שאחד השקיעה קוראים את המילה ללא ברכה וברעת המשנה בורה סי' תרפ"ז ס"ק ה',
 ובנטעי גבריאל פנ"א ס"ז כתב שאפשר לברך, ואולי אין פוסקים כן.
 (ב) לגיליון פרשת משפטים / שקלים - דיני קריאת התורה: הנהגת הרבי לגבי אמירת הפסוקים שמע...:
 'אחד...'; 'אדלו...', היא (ראה בלקט הליכות ומנהגי ש"ק ל"מ וליזון עמ' 34)³, שהפוסקים שמע' ואחד'
 נאמרו לכיוון הקהל, ואילו 'אדלו' - לכיוון ארון הקודש, וזהו כמו שכתוב בערוך השולחן סי' קל"ד ו"ד וסי'
 רפ"ב ס"א.

(ג) כשאין כח - לכאורה יש עניין להעלות את הלוי לתורה (ולא רק שאפשר), על-פי מה שכתב אדמו"ר הזקן
 סימן ר"א ס"א ש"ש לקריאתם גם כן הלוי לישראל" בכל עניני הכיבודים, וראה גם המלך במסכתו ה"א עמ' רסה,
 שולחן זו שייכת בכל הדברים, עיין שם.

הרב שבתאי יונה פרידמן, צפת עיה"ק

(1) בדנינו ברכת המנוח, במחזורי החידוש ח"א עמ' תרכו (בלשון הרמ"א סו"ה קפג), ולא כמ"ש בעו"ש שלו סי' קפז ס"ח (בלשון הכל
 בו סי' כה ורבי' ודרכי משה על הסו"ש שם, והרמ"א סי' תרפ"ב ס"א. אלא שבכל אלו, הלשון הוא "יעשה..." ולא כבמקורות הקודמים
 "הוא יעשה" - המערכת.
 (2) מה שכתבנו בזה בתערה 7, שכל הפוסקים נאמרו לכיוון ארון הקודש, כך מסר לנו הרב ר"ל ר"ל שי' גורנו בהנהגת הקבוצה. ואולי הוי
 לפסוקים שניונים בזה. את מנהג העולם שהכינו שם, שהוקם בגדלי' מחזור הש"ץ פניו לקהל, הביא הקצות השולחן סי' כה בבדי
 השולחן סי' ק"ו ו - המערכת.

הבעל שם טוב¹ שכל יהודי יקר אצל הקב"ה כמו כן
 יחיד שנוגד להורים לעת זקנותם, שמוז מוכן שכל
 דבר שיש בו איזו טרחה קלה נחשבת כמעשה שלם.
 וכפי שאנו רואים בבן יחיד, שגם עשיית דבר קל,
 שאצל אדם אחר (כמו עבד) לא נחשב למאומה, הנה
 אצל בן יחיד לדבר גדול וקשה ייחשב, לפי שהוריו,
 מחמת גודל האהבה והיוקד לבנם יחידם, מפקדים
 אותו בכל מיני תענוגים וממתקים בו, וכך מרגילים
 אותו להרגיש, שכל דבר, גם דבר קל, לדבר גדול
 וקשה ייחשב.
 וכך בענייננו: כיוון שכל יהודי נחשב לבן יחיד
 אצל הקב"ה, הרי גם אהכפאי דובר קל נחשבת
 לעבודה שליומה, שעל-ידיה נמשך חיות שלם לאיבר
 ההוא.
 ר"מכלל הן אתה שומע לאי"מ - שכאשר מחסרים
 איזה עניין, אפילו דבר קל, נשאר האיבר ללא חיות,
 ר"א"ך יהיה אותו האיבר חי לעתיד".

ד. אף-על-פי שלשון המאמר הוא "כן יהיה לעתיד
 שהגוף יהיה מאלקות... אך יהיה אותו האיבר
 חי לעתיד" - אין הכוונה שרק לעתיד לבוא חיות
 האיברים תלוי במעשה המצוות, אלא גם עכשיו
 בזמן הזה המציאות היא כן, וההבדל בין הזמן הזה
 לזמן העתיד הוא רק בעניני גילוי ותעלם, שלעתיד
 לבוא יהיה זה בגילוי, ואילו בזמן הזה הוא רק
 בהעלם, אבל עצם העניין שהחיות הגוף הגשמי הוא
 מאלקות הוא גם בזמן הזה.
 ואם ישאל השואל: לכאורה, איזו שייכות ישנה
 בזמן הזה בין גשמיות ורוחניות, שנאמר שחיות
 הגשמי נמשך על-ידי קיום מצווה? לכאורה חיות
 הגוף הגשמי בא על-ידי עניינים גשמיים, כמו
 אכילה ושתייה והדומה? - הנה לא זו בלבד שגם
 בזמן הזה יש שייכות בין גשמיות ורוחניות, אלא
 עוד זאת צריכים לדעת, שהפרדת גשמיות מן
 הרוחניות היא עניין של "שניות" ו"יעבורה זרה"
 רחמנא ליצלו, והוי בני-ישראל מוזהרים (לכל
 הדעות) לא רק על עבודה זרה אלא גם על שיתוף,

(1) ראה כתר שם טוב (הוצאת השני"ט) בהוספות סק"ס.
 רש"י.
 (12) פרש"י פ' שופטים ז', כ. ועוד.

התבוננות טובה, שאפשר להתבונן בה שעות
 ארוכות, ימים ושבתות.
 והתבוננות זו תפעל להיות זיך תמיד בקיום
 המצוות, כי: אף-על-פי שלשון המאמר הוא "חסר
 יומא חדא ח"ו בקיום המצווה" - אין פירוש
 הדברים שמספיק לעשות מצווה אחת במשך כל
 היום, ושאר כל כ"ג שעות היום יוכל לעשות ככל
 העולה על רוחו, אלא כל רגע ורגע צריך להיות
 ממולא מעבודת ה'.
 וכמוכן גם כן ממאמר הבעש"ט שמכל דבר ודבר
 שיהודי רואה או שומע צריך ללמוד הוראה בעבודת
 השם, ונמצא שכל קורות חיי האדם, במשך כל היום
 כולו, יש לצל לעבודת השם. ובמילא, כשאדם אינו
 מוצלם לעבודת ה', חסר בחיות של אותו האיבר שבו
 היה צריך לעבוד את השם.
 ונמצא שהתבוננות זו פועלת שהאדם יהיה זיך
 במשך כל היום כולו, לנצל כל ענייניו בעבודת
 הו"י.

א. ריש להוסיף:
 על-פי הכלל "מה לי קטלא כולא מה לי קטלא
 פלגא", מוכן, שהמשבת החיות לאיבר על-ידי קיום
 מצווה, היא אפילו על-ידי עניינים קלים. והיינו, שגם
 כשאדם כופה את עצמו בדבר קטן בעניין השייך
 לאיבר מסוים, הרי הוא ממשך על-ידי זה חיות
 לאיבר ההוא.
 ולדוגמא - הא דאיתא בגמרא² "שעה רביעית
 ושעה עשר בבוקר מאכל כל אדם שעה שישיית
 ושעה יום מאכל תלמידי חכמים", שהיו מרעיבים
 עצמם שתי שעות" בכוונה "לאכפאי לסטרא-אחרא
 שבחלל השמאלית"³, ומכפיה קטנה זו עושים "א'
 גאנצן געוואלד"⁴ = דעש גדול, ונחשבת לאכפאי
 שלימה, כי, "מה לי קטלא כולא מה לי קטלא
 פלגא".
 ועוד מבאר בזה כ"ק מ"ח אדמו"ר - על-פי מאמר

(6) ראה כתר שם טוב (הוצאת השני"ט) בהוספות סק"ס.
 ראילן. (נעתיק ב"היום יום" ס א"י).
 (7) כ"ק מה, א. ועוד.
 (8) שבת יו"ד, א. הובא בתניא פכ"ז (לד, ב).
 (9) תניא שם.
 (10) ראה תניא שם.

"ואם לא עכשיו, אימתי"

הוא היה אומר: אם אין אני לי, מי לי; וכשאני לעצמי, מיה אני; ואם לא עכשיו, אימתי (פרקי א, משנה יד)

פירוש רבנו עובדיה מברסגורא:
 אם אין אני לי – אם אין זוכה לעצמי, מי יזכה בשבילי. וכשאני לעצמי – ואפילו זכותי לעצמי, מה הוא הזכות הזו, וכמה נחשב הוא, כנגד מה שאני הייב לעשות. ואם לא עכשיו – בעולם הזה. אימתי – כי אחר המוות אי-אפשר לזכות עוד. פירוש אחר: אם לא עכשיו בימי הבחירה, אימתי, שמא בימי התקנה לא יעלה לידי.

פירוש כ"ק אדמו"ר:
 במשנה י"ב הזהירנו הלל לקרב גם את ה"בריות" לתורה, ובהמשך לזה באות שלוש הוראות אלה. "אם אין אני לי, מי לי" – החובה על כל אחד לעסוק בעבודה הנ"ל בעצמו. וראי שגם בלעדי ייעוץ העניינים הצריכים להיעשות, אבל אם הוא לא יטול חלק בה, יאבד את הזכות. "וכשאני לעצמי, מיה אני" – אם כי הוא בעצמו חייב לעסוק בה, לא יעמיד הכול על דעתו, אלא יתייעץ עם אחרים. "ואם לא עכשיו, אימתי" – לא ידחה עבודה זו לכשתפנה מעסקיו לאחר זמן, שהרי ייתכן שלאחר זמן יהיה כבר מאוחר מדי לעזור לזולתו.

(מהתעוררות שבת: קודם פרשת שמעוני תשל"ז – בלתי מוגה)

יש לכאור מאמרים אלו, בדרך הצחות וחרמו, בקשר לקרבן פסח. ובהקדים:
 אמנם בימיו של הלל לא נהגו לומר פקדי-אבות בין פסח לעצית, כמובן. אבל מכיון שהתורה נצחית היא (לרבות מנהג-ישראל שתורה הוא), צריך לומר שמאמרו של הלל בפרק הראשון דפרקי-אבות שיך לשבת הראשונה של-אחר) פסח.
 ולפי זה: מטופר בגמרא, שבני כתיבא היו מסופקים אם הפסח דוחה את השבת, והלל פסק להם שהוא דוחה את השבת, ואז מינהו לנשיא עליהם. ומבואר במקום אחר בארובה, שהפסח דוחה את השבת משני טעמים: א) להיות שיש בו (גם) הגדר של קרבן ציבור. ב) "זמנו קבוע" ל"ד בניסן.
 והנה, מיד לאחר חג הפסח – לאחר מינויו של הלל כנשיא – למדיים את מאמרו ותורתו בקשר לקרבן פסח (שעל-ידי זה נחמנה לגשיא):

"אם אין אני לי, מי לי" – היינו שמתורתו של הפסח הוא קרבן יחיד.
 "וכשאני לעצמי, מיה אני" – ביחד עם זה הוא זקוק לציבור (היינו, גדר של קרבן ציבור), כי באם היה רק קרבן יחיד, לא היה דוחה את השבת, והלל לא היה מקבל את הנשיאות – "מיה אני".
 "ואם לא עכשיו, אימתי" – היינו שהפסח "זמנו קבוע", ולכן הוא דוחה את השבת.

(לקוטי-שיחות, כרך ח, עמ' 114)

והוא דבר השור לכל נפש. וזהו גם הטעם ששתי הדברות הראשונות שמנו כל ישראל בשווה (אף שעמדתם בהר היתה באופן שמשו מחציה לעצמו כו"ו) כמאמר רז"ל¹⁴ "אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענום" – מצד החומרה של עבודה זרה ושיתוף (תוכן דתי דברות הראשונות). שבוה כל ישראל שווים.

האמת היא, שגם בזמן הזה אפשר לראות איך שעל-ידי עניינים רחניים נמשך חיות גם לגשם

כיוון שכל יהודי נחשב בן יחיד אצל הקב"ה, הרי גם אתכפיא בדבר קל נחשבת עבודה שלמה, שעל-ידה נמשכת חיות מושלמת לאיבר ההוא

הגוף – כידוע¹⁵ הסיפור אודות הרב הצדיק ר' נחום משיבני-נאביל, שהיה שמן כפשוטו מעניית אמן רהא שמיה רבא.

הגשמי של האיברים נמשך מקיום המצוות, ורק שעכשיו הוא בהעלם ולעמיד לבוא יהיה בגילוי:

ה. ויש להוסיף בזה:

על הזמן העתיד לבוא נאמר¹⁶ "שנים אשר גו' אין בהם חפץ", כי אי אפשר לפעול אז מאומה, וכל הגילויים שיהיו לעתיד לבוא הלויים הם במעשינו ועבודתנו בזמן הזה דוקא¹⁷.

ומה מובן גם בעניין האמור, שהיות הגשמי של האיברים נמשך מקיום המצוות ועל-ידי העבודה דאתכפיא – שדבר זה אי אפשר לפעול לעתיד לבוא בזמן שלא היתה בחירה חופשית, אלא רק בזמן הזה. ונמצא, שדווקא עבודת האתכפיא עתה בזמן הזה

13) מכלילת ופשי" יתרו יט. כד.

14) מכות כד, רע"א, וש"י.

15) סו"ט תרס"ט ס"ע ג. תרע"ח ק"ע (נעתק ב"דיוס יום" סו תמוח).

16) קהלת יב, א. וראה שבת קנא, ב.

17) ראה תנאי רפ"ז.

היא הממשיכה חיות באיברי הגוף, ובענין זה צריכה להיות ההכנה לימות המשיח, שאז יתגלה עניין זה לעיני בשר.

* * *

1) (כ"ק אדמו"ר ציהו לנגן את הניגון "אני מאמין

כו' בביתא המשיח", ואחר כן אמר:)

כשהלשינו על אדמו"ר הזקן, שלחה המלכה

בארץ-ישראל.

ורואים מכאן, שגם גוי יודע ומכיר ("ערהערה"ט)

אשר מיהו הנקרא חסיד – המאמין במשיח, ואשר

יבוא במהרה, ובמלא מכין את עצמו כבר עתה

לביאתו.

עניין זה שגם גוי הרגיש זאת – אינו פלא.

ומצינו על דרך זה סיפור מאדמור"ר מהר"ש¹⁸, שבנסיעתו חזרה מחוץ לארץ ליובאוויטש, נסע דרך כפר מסים, ויצאו לקראתו כל דיירי הכפר לחגם עם מלח - ("הלעב אי סאל") - ותכף כשהגיעה העגלה, נפלו כל האנשים על ברכיהם ועמדו לפניו עם הלחם ומלח. בחר עם אדמור"ר מהר"ש נסע גם אחיינו (בן אחותו) ר' ישעיה ברלין¹⁹, וחוא היה בהתפעלות גדולה מהפחד שנפל על הגויים תושבי הכפר. שכבאו ליובאוויטש, סיפר ר' ישעיה ברלין לאדמור"ר מהר"ש בהתפעלות גדולה כיצד נפלו הגויים על ברכיהם

ושמע שמדברים בחסידות אודות נשמות ומלאכים והוומה. אחר כך נודמן לו לנסוע בדרך עם אדמור"ר (מהורש"ב) נ"ע, וניצל את ההזדמנות לשאול אותו: וכי היה מישוה שם וראה מלאכים? אילו היו מראים לו לכל הפחות מלאך אחד, היה גם הוא חושב אודות מלאכים... ענה לו הרבי נ"ע:

גם גוי יודע ומכיר אשר מיהו הנקרא חסיד - המאמין במשיח, ואשר יבוא במהרה, ובמלא מכין את עצמו כבר עתה לביאתו

בפחד גדול. ענה לו אדמור"ר מהר"ש: פעטאָר! =קל-דעת! על מי נאמר²⁰ "פחדכם ומוראכם יתן ה' אלקיכם על פני כל הארץ"? סיפור זה קרה לפני כמה חמישים שנה, ומכל שכן היום, שכבר קרובים הרבה יותר לביאת המשיח. - זה שעדיין לא בא, הרי זה מצד סיבות שאינן ידועות לנו, ואין זה צריך להיות נוגע לנו, אבל כיוון שעל כל פנים אנו קרובים יותר לביאת המשיח - הרי גם עמי-הארץ מרגישים את האמת, ואם כן, בודאי שאנו צריכים להכין את עצמנו לביאתו.

ונמצא, שבנסיעתו ישנם שלש מחשבות: המחשבה שלנו (של הנוסעים) - להגיע למחוז חפצנו בקודם; מחשבתו של בעל העגלה - להרוויח איזה רוכל להוצאות השבת; ומחשבתו של הנוסעים - שחושבים שנוסעים במהירות היא כדי שיוכלו לתפוס במהירות את ה"תבן"...

18. אף-על-פי שאין אנו מרגישים שכל ימות עולם הזה אינם אלא הכנה לימות המשיח, ובהרגשתנו עולם הזה בעצמו מהווה גם כן שלימות - מכל מקום, האמת היא כנ"ל, והעדר ההרגש שלנו אינו פוגע כלל באמיתות העניין.

וכן הוא בעניני הנ"ל: הגם שבהרגשתנו העולם הזה הוא שלימות לעצמו, ואפשר לחשוב שכל הכוונה היא בשביל החיים בעולם הזה לבד, תנה והאמת היא שהעולם הזה אינו אלא הכנה לימות המשיח, ולפיכך

הייתה עבודתו - "אוהב את הבריות ומקרבן לתורה". העובדה שדווקא אהרין גרם להשראת השכינה מלמדת, שאם ברצונו של אדם לזכות בתשרה השכינה בו ובמעשה דיני - עליו להיות מהלמידיו של אהרין, לאהוב את הבריות ולקרוב לתורה.

(לקוטי שיעור כרך ז, עמ' 298)

זאת החיה אשר תאכלו (יאב)

היה משה אוהו בחיה ומראה אותה לישראל... אף בשרצי המים... וכן בעוף... וכן בשרצים (רש"י)

נס מיוחד במינו היה כאן, שלא מצאנו כמותו אלא בחיבת נח: בהמות, חיות, עופות, דגים ושרצים - כולם נקבצו (א) למקום אחד, (ב) למדבר, שאינו מקום יישוב. וכל-זאת רש"י אינו מדגיש את ההפלאה שבנס זה, אלא הוא מצינו כאילו היה אירוע טבעי. וטעמו ונימוקו עמו: הלא הדבר היה נחוצ לצורך לימוד התורה (כדי להקל על בני-ישראל להכין היטב את הלכות התורה), ומכיוון שהתורה היא בעלת-בית על העולם, אין פלא שהיא מסוגלת לשרד את מערכות הטבע, והדבר אינו מעורר התפעלות מיוחדת.

(מהתנ"ך: שבת קודש פרשת שמעני תשל"א)

זאת אלה תשקצו מן העוף (יאג)

בגמרא (חולין סג) אמרו "עוף טהור נאכל במסורת... נאמן הצייד לומר עוף זה טהור מסר לי רבי", ומפרש רש"י היינו "רבו צייד" (צייד חכם). ויש לפרש: "מסורת" - היא מלשון מסירה ונתנה. כל אחד חייב להיות מסור ומקושר ל"רבו צייד" - רבי יצחק שעוסק ב'צייד' נשמות-ישראל והצלתן מעצת היצר.

(לקוטי שיעור כרך א, עמ' 226)

זאת השלך (יאז)

זה השולה דגים מן הים (רש"י)

חז"ל אמרו (חולין סג) "רבי יוחנן כי הוזה חזי שלך, אמר: משפטיך היום רבה" ("ומשפטיך אף בתוהו כבה, שזימנת שלך לשפוט ולעשות נקמתך בדגת הים, להמית המזומנים למיתה", רש"י).

מכאן הביא אדמור"ר הזקן סימוכין לשיטת הבעל-שם-טוב שיש השגחה פרטית לא רק על המדבר אלא גם על החי, הצומח והדומם (כי אף שהגמרא מדברת על מין החי, אין סברא לחלק בין חי לדומם וצומח). זהו שרמז רש"י כאן:

"זה השולה דגים" - השלך מוציא את הדגים ואת מין החי בכלל, "מן הים" - מן העולם והסתר, הוא מגלה ומוכיח שגם בהם ישנה השגחה פרטית.

(לקוטי שיעור כרך ז, עמ' 63)

19. ראה גם תורת מנחם - התנועות ח"ד ע' 23, וש"י.

20. חתנה של רבנית ראוב פריידא - אחותו של כ"ק אדמור"ר מהר"ש (ראה אודותו - ע"פ הנספח באגודת קודש אדמור"ר מהר"ש ב"ה ע' רע"א).

21. ראה גם תורת מנחם - התנועות ח"ד ס"א ע"ע 107 ואילך.

רש"י.

מוסיים, צריכים לעת-עתה לעבור את השם בדרך אתכפיא, כי אי אפשר לחכות עד שהנפש הבהמית בעצמו ירגיש את האמת, כי בינתיים נשאר השאלה - "איך יהיה אותו האיבר חי?"
ובמילא צריכים להתחיל את העבודה בדרך אתכפיא על כל פנים, ועל-ידי זה מכינים את עצמנו לעלות על ה'באס' שנוסע לקראת משיח צדקנו, וכדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר²³, שמא שיעצו בני-ישראל ממצרים התחילו כבר לנסוע לקראת משיח, אלא שנתעכבו בדרך כו"²⁴.

²³ (מהתועודות ש"פ שמוני תשי"ג,

²⁴ 'תורת מנחם' כרך ח עמ' 132-138. בלתי מוגה)

²³ ראה ד"ח כימי צאתך תשי"ח (סה"מ תשי"ח ע' 159 ואילך).
וראה גם לק"ש ח"א ע' 125.

²⁴ חסד איהו תיבות (המורה"ל).

כל עבודתנו עתה היא להכין את עצמנו למשיח.
ח. אמיתית ושלמות העבודה היא לפעול גם על הנפש הבהמית גופא, שהיא בעצמה תרגיש שעולם הזה וגשמיות אינם אלא בשביל קיום המצוות, שווה ההכנה לימות המשיח.
וכידוע הסיפור²² שכאשר אדמו"ר הזקן נסע פעם ממערומיטש, הלך ה'מלאך" (בן הרב המגיד) ללוותו, ואמר המלאך לבעל העגלה: "שמייס די פערד ביז זיי זאלן ווערן אויס פערד" (הכה את הסוסים עד שיהדלו להיות סוסים). ואמר אדמו"ר הזקן, שמוזה למד דרך חדשה בעבודת השם, ונשאר במערומיטש למשך זמן ללמוד את הדרך הזו.
אלא, שעד שפועלים שהסוסים יחדלו להיות

²² ראה אגרות-קיקוש אדמו"ר מהור"י צ' די"ד ס"ע תמ.
ושי"ז, "דשימורת" חוברת קפ ס"ט ע' 14 ואילך. תורת מנחם - התועודות ח"ב ע' 180. ח"ד ע' 142.

מינוי להשתקטרות'

אפשר לקבל את גיליון 'השתקטרות'
ישירות הביתה באמצעות הדואר
מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)
מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
'התקטרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להודשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

פרשת שמייני

וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים (ט"גכ)

בגמרא (מגילה יח) למדו מכאן שיש לשבץ את ברכת כוהנים בחזות הש"ץ אחרי 'עבודה' ו'הודאה' (דצה' ו'מודים'). שכן מהפסוק משמע שאהרן הקריב את קרבנותיו ורק אחרי-כך בירך את העם, ולכן יש להקדים דצה' לברכת כוהנים; ומאחר ש'עבודה' והודאה חזא מילתא היא" (אף הודאה עבודה של מקום הוא", כדברי רש"י), קבעו ברכת כוהנים אחר 'מודים'.
אומר על כך כ"ק אדמו"ר ה'צמח-צדק':
שלושת הקרבנות שבכתוב (חטאת, עולה ושלמים) נזמזים בתפילת שמונה-עשרה. "חטאת" - ברכת 'השכיבו' וברכת 'סלה לנו'. "עולה" - תפילת דצה' ('עבודה'). "שלמים" - ברכת 'מודים' (כי התורה היא קרבן שלמים). "וישא אהרן גו' ויברכם" - ברכת כוהנים שבחזרת הש"ץ.

(אור התורה ויקרא, עמ' כו)

ויבא משה ואהרן אל אוהל מועד (ט"גכ)

כיוון שראה אהרן שקרבו כל הקרבנות... ולא ירדה שכינה לישראל, היה מצטער... מיד נכנס משה עמו וביקשו רחמים, וירדה שכינה לישראל (רש"י)

"קרבו כל הקרבנות... ולא ירדה שכינה" - לפעמים אדם עובר את עבודתו בתורה ותפילה כפי יכולתו, אך אינו רואה פרי טוב בעמלו; הוא אינו שוש שינוי מאתמול להיום.
"היה מצטער" - אם הוא מצטער באמת על כך ומתפלל לקב"ה שיעזור לו, אזי "נכנס משה עמו" - התורה בעצמה כביכול מצטרפת לתפילתו ומבקשת רחמים עבורו (משה - רומז לתורה),
"ירדה שכינה לישראל" - הקב"ה שומע ומקבל את תפילתו וממלא את בקשתו.

(משיחת ש"פ שמוני תשי"ח)

ויצאו ויברכו את העם (ט"גכ)

אהרן אחי כדאי וחשוב ממני, שעל-ידי קרבנותיו ועבודתו תשרה שכינה בכס (רש"י)

תפקידו של משה היה להמשיך ולהשפיע אלוקות לבני-ישראל (המשכת האור), שכן 'משה קיבל תורה מסיני' ונתן אותה לישראל. תפקידו של אהרן היה להעלות ולהקין את בני-ישראל (הכשרת הכלי), וזו

האריז"ל עצמו בהספדו על הסתלקות ר' משה קורדוביבו (הרמ"ק), בעל "פרדס רמונים".

הרבי חזר על ההספד, והוסיף:
 וכאמור, בהספד הנ"ל שאמו האריז"ל על הרמ"ק - אמר הספד גם בנוגע לעצמו.

ויש להוסיף ולהעיר גם מהקשר והשייכות שבין הרמ"ק והאריז"ל בגילוי פנימיות התורה:

ספרו העיקרי של הרמ"ק הוא "פרדס רמונים" (אף שיש לו גם ספרים נוספים בקבלה), ובהמשך

לוח בא ספר "עץ חיים" להאריז"ל ותלמידיו, שבו נתבאר אותם העניינים שמדובר אודותם בספר

הפרדס - אולם כפי שהם על-פי קבלת האריז"ל - אשר העניינים שנתבאר בעץ חיים, פרי עץ חיים

ושאר כתבי האריז"ל, הם **הפנימיות** הדעניינים שנתבאר בפרדס, פנימיות שבפנימיות התורה

גופא.

צדיקים שבבחינת ליתן.

זהו הקשר של הנושא לרמ"ק ולאריז"ל שעניינם הוא גילוי פנימיות התורה - שכן הגילוי ד"סתים דאורייתא" קשור בגילוי "סתים דנשמתא" הנעלה

מ"עטיו של נחש", וכידוע שפנימיות התורה הוא "עץ חיים" (אילנה דחיי), הנעלה מ"אילנה דטוב

ודע" (עץ הדעת).

הוא פסק על עצמו

באור ליום ג' פורשת דברים ה' מנחם-אב תנש"א, יום הסתלקותו של האריז"ל, נשא הדבי

דברים אחרי תפילת ערבית (התודעודיות תנש"א כרך ד, עמ' 81) לייחודו של יום:

אודות הסתלקותו של האריז"ל - ביום זה נתקבל כבר אצל כמה וכמה לחמליץ את דברי

להתעקש אצל הקב"ה ולהביא את הגאולה

עשו כל אשר ביכולתכם!

...מה עוד יכולני לעשות כדי שכל בני-ישראל ידעו ויצעקו באמת ויפעלו להביא את המשיח בפועל, לאחרי שכל מה שנעשה עד עתה לא חזעל, והראיה, שנמצאים עדיין בגלות, ועוד ועיקר - בגלות פנימי בענייני עבודת ה'.

הדבר היחיד שיכולני לעשות - למסור העניין אליכם: **עשו כל אשר ביכולתכם** - עניינים שהם באופן האורות דתוהו, אבל, בכלים דתיקון - **להביא את משיח צדקנו תיבך ומיד ממש!**

ויהי-יצונו שסוף-כל-סוף יימצאו עשרה מישראל ש"תעקשו" שהם מוכרחים לפעול אצל הקב"ה, ובודאי יפעלו אצל הקב"ה - כמו שכתוב "כי עם קשה עורף הוא (למעלותה, ולכן) וסלחת לעוונתו ולהטאתנו ונתלתנו" - להביא בפועל את הגאולה האמתית והשלימה תיבך ומיד ממש.

(משיחת ליל כ"ח בניסן ה'תנש"א, ספר-הידעויות תנש"א, כרך ב, עמ' 474)

הקב"ה הפץ בתשובה נעלית יותר

עוד בזמן הגמרא נאמר שכבר "כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה". והרי ישנו הכלל שאנחה של יהודי היא כבר בגדר תשובה. ואם בנוגע למצוות נאמר בגמרא שכל יהודי הוא "מלא מצוות כרימון"

- כל שכן וקל וחומר בנוגע לאנחה, שדבר ודאי הוא שאין בנמצא יהודי אפילו קל שבקלים, שלא התאנה פעם או פעמיים באמת. והרי דין הוא בתשובה שכאשר "עושי תשובה" - "מיד הן נגאלין", ומכיוון שאנחה היתה, הרי כבר היה צריך להתקיים ה"נגאלין מיד" - כיצד אפוא ייתכן שעדיין יש אייכות הגלות?

ארמ"ר הזקן כותב באגרת התשובה שכאשר יהודים מברכים בברכת הגאולה (ג' פעמים ביום) הרי "נגאלים מיד", ואין זה אלא שמחמת עניינים שלאחר מכן מתעכב הדבר.

אך נשאלת השאלה: כאשר מברכים את הברכה - צריכה הגאולה לבוא מיד? אין "לאחר מכן" ("דערנאך")! ההסבר היחיד לזה: חפצים שיהודים יעשו תשובה נעלית יותר ("א העכרע תשובה") ועל-ידי זה יזכו

לעילוי גדול יותר מכפי שהיה להם קודם.

- בגלות הראשונה הם אמרו "ולואי שנצא בעצמנו", הם ויתרו על ה"רכוש הגדול", העיקר לצאת מן הגלות.

ועל דרך זה הטענה היא גם לגבי הגלות האחרונה: דרוש ויתור על תשובה בדרגה נעלית יותר - העיקר הוא לצאת מן הגלות מיד!

אך הקב"ה אמר אזיובליות מצויים! לא! הציאה צריכה להיות דווקא עם "רכוש" ו"רכוש גדול". אך עתה מודים הכול שישנו כבר ה"רכוש גדול" אצל הקב"ה, ו"רכוש גדול" אצל בניישראל - ודאי אפוא שצריך להיות ה"נגאלין מיד"!

(משיחת שבת פרישת בלק תשמ"א, ותחה בלתי מוגה)

מאת הרב מרדכי מנשה לאופר

הרמ"ק - רבי משה קורדובירו

מדוע בתורת החסידות מקבלת סמכותה של קבלת הרמ"ק, שלא כשיטת מקובלים מהאחרונים? • "קבלת הבעל-שם-טוב מקורה באחיה השילוני, ולכן ידוע על מה ניתן לסמוך" • צדיקי תורת הנסתר שפנימיותם חדרה את היצוניותם לא הושפעו מחטא עץ הדעת כלל • ביאור ההספד הנדיר שנשא עליו האריז"ל • רשימה ראשונה

קבלת הרמ"ק התקבלה בשושלת החסידות
ביום ה' טו"ב ניסן תש"פ, הגיע הגאון רבי אפרים-אליעזר הכהן יאלעס לחלות את פני הרבי (בעל החכמה עמ' 84). בתחילת השיחה "דובר אורות קבלת הרמ"ק, וכ"ק אדמו"ר אמר שזה התקבל אצל הבעש"ט והמגיד ממודיטש".
דברים אלה התבהרו בהתכתבות מרתקת, באמצעות צד שלישי, שקיים הרבי עם המקובל הירושלימי הרב אשר ישעיה זעליג מוגליות זצ"ל,

קבלת שו"ת:
כן מה שכתב אשר ישנם מקובלים כשמיניונים לא היה [ב]בור מהחברים שבפע"ח [=פרי עץ חיים] מולגים, הנה פשיטא שלא כן קבלתנו [מאדמו"ר] חב"ד], והרי מובא עניינים מהחברים וכו' בדא"ח [=דברי אלקים חיים], ומהם מובא בלקוטי תורה וכו'. נוסף על המובא בדא"ח בכמה מקומות - קבלת הרמ"ק וקבלת הרי"י [הרב ישראל סרוג וכו', דלא ככמה מהמקובלים הספרדים].
יש לבאר הענין אשר אחרונים לא רצו להכנס במקום הספק, מה שאין כן הבעש"ט והרב המגיד ורבו הקוץ ומלאי מקומם שהיתה להם בזה קבלה איש מפי איש - והבעש"ט מאח"ה] השילוני

חטא עץ הדעת לא נגע בפנימיות הנשמה!

וכאן מסיק הרבי מסקנה נפלאה:
"בעטיו של נחש" - שאין לאיש חטא וחסרון אחר מלבד אי הסרת "זוהמת הנחש... מכל וכל" שיכתב לרואה בנפש אשר "זוהמא" יכולה להגיע שם, כלומר בחיצוניות האדם וכוחות הגלויים שלו, אשר שלמות ועניו שכלאו גם בדרגות החיצוניות מדרגה רק אצל יחיד סגולה וזה אינו שייך לכל אדם ואחר.

מה שאין כן ענין "חטא משפט מות. שיחסר טעם משפט מות" שמצד סתם דנשמתא (מקום שם "עטיו של נחש" אינו יכול להגיע) ופשיטא בעצם נשמתו - זהו בנומא אצל כל יחודי, שכן פנימיותו של כל יחודי, יהיה מי שיהיה ובאיה מצב שרק יהיה, נעלה מכל זוהמא של חטא. עד אשר דבר זה מתבטא בגלוי ממש להלכה בפועל בענין "רועה אני" לרצונו.

עיומק יותר ממשך הרבי:
"עטיו של נחש" פירושו שהחטא פעל חסרון מסויים אצל הצדיק, דבר שגרם למיתתו, אלא שהחיסרון נגרם לא ע"י הצדיק עצמו חסיושלום, אלא הנחש שרביא "זוהמא" בעולם.
ההודי, אך לא ח"ו בפנימיותו. ולכן כאשר פנימיות נשמת היחודי מאירה במילוי עד אשר זה חודר גם בחיצוניות שלו אזי לא שייך אצלו עניין "עטיו של נחש".

זו כוונתו האמיתית של האריז"ל: "תלית אותו על עץ", עובדת היות אצלו ענין המיתה, הוא רק מצד "נורא עלילה על בני אדם" שהשם יתברך פעל (על-ידי עץ הדעת) את ענין המיתה בעולם.
על-פי זה יש לומר שיש חילוק גם בתוכן ענין המיתה: כאשר סיבתו "עטיו של נחש" מובן שהוא ענין לגרועותא, מה שאין כן כאשר המיתה היא רק מצד רצונו של הקודש-ברוך-הוא שתהיה מיתה בעולם - מובן שאצל הצדיק נוגש שכל ענין המיתה הוא רק (כמו שהוא מצד הקב"ה, היינו) העליו הנא על-ידיה, עלילה למעלה מעלה ממדידתו עצמו, על דרך עליות הצדיקים שבבחינת שור הבר על-ידי

להלן ההספד כפי שהובא בספר יערות דבש לר' יהונתן אייבשיץ:
"יכי יהיה באיש חטא משפט מות, פירוש שיחסר (חטא מלשון חסרון) טעם משפט מות כי לא פעל רע ולמה ימות, ותלית אותו על עץ מחמת עץ הדעת שגור והרבי מצייני: אולי צדיך להיות: שנגורן מיתה, שבביל כך מת".

ומבאר זאת הרבי (לקוטי שיחות שם):
משטחיות הלשון וכפי שכותב החיד"א בספרו 'דברים אחרים' דרוש כ' שם מוסף על לשון היערות דבש: "כלומר בעטיו של נחש", ותלית אותו על עץ רצה לומר בעטיו של נחש משמע. שתוכן דרשת האריז"ל הינה בדומה לזאמר חז"ל (שבת נה, ב. בבה ברא ד' א) 'ד' מהו בעטיו של נחש", כשם שאותו ד' לא חטא ומיתתם היתה ביסבת ה"נחש" בלבו, משום חטא עץ הדעת (בעצתו של נחש, כ"ב שם) "גזרה גזירה מיתה על כל תולדותיו של אדם ירהאשון" - על דרך זה היה אצל הרמ"ק, שהסיבה לפטירתו ("זוהמת") היתה אך ורק בשל "עץ (הדעת)".

נקודת ההבדל בין הגדרת "עטיו של נחש" ל"תלית אותו על עץ":
"עטיו" (עצתו) של נחש" - עוסק ברני, עצה למעשה חטא, אולם "תלית אותו על עץ, מוסב על העץ עצמו שבו לא היה ענין של חסרון, ואדרבה בפשוטו של מקרא - כפירוש רש"י - היה זה עץ התאנה, מהמינים בהם נשתבחה ארץ-ישראל ולכשעצמו "עץ הדעת" פועל הוא את ענין הדעת (אילויל אכילתו שלא בזמנו).

כלומר:
"עטיו של נחש" שבגמרא (נגלה דתורה) מוסב על ענין המיתה בפועל ובגלוי (ב"גולה").
"תלית אותו על עץ" - שגילה האריז"ל ובשייכות לרמ"ק שענינם הוא גילוי תורת הסוד פנימיות התורה - מוסבת על פנימיות הענין, על ניסיון עץ הדעת שהשם יתברך הציב לאדם מצד רצונו יתברך וכוונתו בבריא.
למרות ש"מי הוא זה ואיזהו אשר ערב לבני" לומר שיש לו שייכות למדינות גבוהות ת"ל של הרמ"ק והאריז"ל - הרי בכל זאת "אפס קצרו ושמן מנה" שייך לכל אחד ואחד.

מהו שכתוב בעמק המלך...
 (שהלחן) ממקבלין - אליהן] הנביא ידעו באיזה ענינים יש לסמוך. וכידוע גם כן שמפני זה סמכו על מה שכתוב בעמק המלך...

קבלת הרמ"ק נכללת בקבלת האר"ז

י"ל חס - ושלום כדברי האחרונים הנ"ל - מדברי הרבי בהזדמנות נוספת (ויד' שכתב תשכ"ג - תורת מנחם עמ' 141).
 הכוונה היא לדברים שנאמרו קודם לכן: בנוגע למקובלים, הרי ידוע שהמסקנה היא כפי קבלת האר"ז, ודלא כהמקובלים שלפניו. ואף על פי ש"אלו ואלו דברי אלקים חיים", ועל אחת כמה וכמה בחכמת הקבלה, שנקראת "חכמת האמת" - הרי בחכמת הקבלה גופא ישנו הענין ד"אמת לאמיתו", שזוהי קבלת האר"ז.
 והנה, בנוגע לקבלת הרמ"ק שהיה לפני האר"ז, מצנינו בספרי מקובלים האחרונים שממעטים במעלתו שלא היה בערך לגבי מה שאחזו מננו בימיו, קודם גילוי קבלת האר"ז; אבל רבינו זקוק מביא את דברי הפרדס - שזוהי קבלת הרמ"ק - בכמה וכמה מקומות. וכידוע גם המבואר במקום אחר שקבלת הרמ"ק נכללת בקבלת האר"ז על דרך ש"ש בכלל מאתיים מנה", ולא חסי' ושלום כדברי האחרונים הנ"ל.
 ענינו זה גופא הוכיח הרבי ("עניניו זה מוכרח") מעדותו של האר"ז ל"על-פי הידוע מדבריו" אודות הלוייתו של הרמ"ק וכי'.

בין דורו של הרמ"ק לאר"ז

בשיחת ש"פ תולדות תשר"מ (התועודות תשר"מ כרך א, עמ' 510) אמר הרבי: בדורו של הרמ"ק - הנה אף שבתורתו מבוררים הענינים דפנימיות הענינים באופן של תבנה והשגה יותר מאשר בתורתו של האר"ז (כפי שרואים בספרי), עדיין היה למוטו דפנימיות התורה בהסתתר בו, ורק בדורו של האר"ז (בדור שלאחרי הרמ"ק) - רק אז "מותר ומצוה לגלות זאת החכמה".

איזכור נוסף מהתועודות יו"ד שכתב תשכ"ג (תורת מנחם כרך לה, עמ' 141): "מספרי הרמ"ק שהובאו בתורת החסידות בכמה מקומות, העיקר הוא ספר הפרדס". ועוד מהתועודות י"ט כסלו תשח"ג (תורת מנחם כרך כא עמ' 235):

מבואר בקבלה ובחסידות שהחילוק בין קבלת הרמ"ק לקבלת האר"ז הוא, שקבלת הרמ"ק היא בספירות דתתו (בעניניו תתו שבתיקון גופא), ואילו קבלת האר"ז היא בתיקון".

וממשיך שם (עמ' 257):
 ועל-דרך זה יש לומר בנוגע לדרישת רבינו זקוק בתורת חסידות תב"ד - שזוהו ענין ד"לא תתו בראה (אלא) לשבת יצרה";

תתו - ענינו מקיפים, כאמונה שעניניה מקוי. "לשבת יצרה" - ענינו הוא שיימשך במוחין על-ידי הלימוד באופן של תבנה והשגה, ומוחין ענינים פנימיות.

והרחיב עוד בכל זה.
כה התבטא הרבי בש"פ מטות תשמ"א (עמ' 220):

הרמ"ק - רבי משה קורדובי, מותבם של כמה ספרים כפרדס, ספר אלימה, או יקר לזוה ועוד. ספריו אלה מובאים בתורת החסידות (החל מאדמו"ר זקוק, עד נשי' דורנו).

היתה לו שייכות להאר"ז וכדאיתא בחסידות ששניהם מכוונים לענין אחד, אלא שהרמ"ק מדבר בתורה והאר"ז ל"בתיקון; ואת אומרת שניהם עוסקים בתיקון, שניהם הרי הם חלק בתורה - אלא שהרמ"ק בתורה שבתיקון והאר"ז ל"בתיקון שבתיקון. כשהאר"ז ל"ספד לרמ"ק כשנפטר בכ"ג תמוז הרי הוא היה שרוי באותו ענין (ודגא) של הרמ"ק - כמוכן ממאמר חז"ל במקום שמחשבתו של אדם שם הוא נמצא (ובשעת היבוי קיימת גם המחשבה ומעלת המחשבה).

עוד התבטא הרבי באותה הזדמנות (שם עמ' 222-223): ל"מרות מעלתו של ישראל ושייכותם של ישראל לאותם ענינים, הרי על-ידי הספרו של האר"ז ל"נתגלו מעלות אלו באופן גלוי יותר. (על ההספד ראה להלן).

עבודת האדם ב'נצוקרות' ו'פרצופים'

"להעיר מהגהות כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע לסיפור: "ואין הפרש בינו (הרמ"ק) לקבלת האר"ז, אלא כו' בכלל מאתיים מנה כו", כך מביא הרבי בלקוטי שיחות (כרך כד, עמ' 133 הע' 22).

בהקשר זה מעניין לציין את שיחת ש"פ שמניו תשמ"א (שיחות קודש תשמ"א כרך ב, עמ' 771-770), שבה התייחס הרבי לאישיותו של רבי אברהם אוליא, בעל "חסד לאברהם", שהיה הלמידו של הרמ"ק, ולאחר-מכן גם של האר"ז.

הרבי התבטא: "והדבר לא היווה סתירה", והכוונה היא, כי למרות העובדה שהמשיך ללמוד בד בבד אצל שניהם ונמנה הן על תלמידי הרמ"ק והן על תלמידי האר"ז, לא היווה הדבר סתירה. וממשיך הרבי:

ואת, כפי שמצינו בחסידות תב"ד שמובאים הן דברי הרמ"ק (בספר הפרדס, וכן בספר אלימה, אף על-פי שישנם שם כמה זכוכה דינים (שקלא וטריא) והן דברי האר"ז, ומייסדים [מבססים] כמה וכמה ענינים על דברי שניהם.

ואין זה מן התנימה שהרי "אלו ואלו דברי אלקים חיים" - ואין בכך כל סתירה:
 הרמ"ק מדבר בדגא של תתו שבתיקון והאר"ז על תיקון שבתיקון [ברם, שלא כדעת הטוענים שהרמ"ק מדבר על תתו (כשהוא לעצמו), שהרי הדבר לא יתכן ("תמירה הכי גדולה") - כיצד יעסק הרמ"ק בעולם הנשבר חו", והלא התורה היא נצוהת!].

וכמה דרוגות, ועל דרך זה בעולם התיקון גופא ישנם כמה וכמה דרגות, כולל גם הדרגה של תתו שבתיקון (הרמ"ק) וזו של תיקון שבתיקון (האר"ז).
 שתי דרגות אלו - המשך הרבי - מצנינו גם בעבודת האדם:

תתו - פירושו עבודה שלמעלה ממדידה והגבלה. תיקון - עבודה שבמדידה והגבלה.
 וגם הנאמר לפעמים שהרמ"ק מדבר בנקודות,

הוא האר"ז מדבר בספירות ובפרצופים - ישנו בעבודת האדם בכל יום:
 בתחילת היום העבודה היא באופן של נקודות, ובחמש היום מתבטאת העבודה בהפיכת הנקודות - לספירות ופרצופים שלמים!

התבטאות נוספת משיחת יו"ד שכתב תשכ"ג (תורת מנחם שם עמ' 141): "ישנם עוד ספרי הרמ"ק שלא נזכרו בחסידות, ואין אנו יודעים מרוע - אם משום שלא היו מצויים במדינות הן, או משום שנכללו הדברים בספרים שהובאו בחסידות".

ההספד המפורסם

כשנפסק הרמ"ק הספיד אותו האר"ז. תוכן ההספד מובא בכמה ספרים (של ר' יהונתן אייבשיץ, החיד"א וכן אצל השל"ה הקדוש).

בהקשר זה השמיע הרבי שיחה מיוחדת בשבת פרישת מטות בשנת תשמ"א. באותה שנה חל כ"ג תמוז, יום פטירתו של הרמ"ק, בשבת. הרבי התייחס להספד הזה וביאר אותו, כאשר מן הביאור עולה עומק הדש, לו כיוון האר"ז להספיד את הרמ"ק.

השיחה הוגהה בשנת תשמ"ג (לקוטי שיחות כרך כד עמ' 132 ואילך), הנה נקודות אחדות ממנה.
 בשיחה חולק הרבי במידה מסוימת על כמה מגורלי ישראל שהעתיקו את תוכן ההספד וביקשו להשלים לו ביאור. הרבי סבור כי הכוונה איננה לגמרי כיו - "שכוונתו (של האר"ז) רק בכללות, ולא שזוהו אותו הענין ממש" (שם הערה 5). מוכן הביאור עליה וניצבת דמותו של הרמ"ק באור יקרות נעלה במיוחד.

ראוי לפנות תחילה בקביעה ברורה והחד-משמעית של הרבי (שיחות קודש תשמ"א כרך ד, עמ' 221):

ענין ההספד של האר"ז ל"הפך להיות חלק מתורה שבעל-פה, ו"תורה" היא מלשון הוראה, ומכן מובן שכל יחיד גם מי שאיננו בדרגתם של האר"ז והרמ"ק יכול וצריך להפיק מוכן הוראה בעבודתו לקונו.

הוא האר"ז מדבר בספירות ובפרצופים - ישנו בעבודת האדם בכל יום:
 בתחילת היום העבודה היא באופן של נקודות, ובחמש היום מתבטאת העבודה בהפיכת הנקודות - לספירות ופרצופים שלמים!

התבטאות נוספת משיחת יו"ד שכתב תשכ"ג (תורת מנחם שם עמ' 141): "ישנם עוד ספרי הרמ"ק שלא נזכרו בחסידות, ואין אנו יודעים מרוע - אם משום שלא היו מצויים במדינות הן, או משום שנכללו הדברים בספרים שהובאו בחסידות".